

BÖLÜM 16

Mektubun 16. bölümüne Mesih inanlılarının galerisi denebilir. Yazar Pavlos birçok mektubunda kardeşlere kız kardeşlere içtenlikli selamlarını iletir. Ama bu bölümde sıralanan adların çokluğu bu listeye bir ayrımlılık veriyor. Bir kesim okuyucu bu isimler listesini bıktırıcı bulabilir, yabancı adları yadırgayabilir. Ama konuya alınan adlara ilişkin bilgiye yakından bakıldığında çok ilginç açıklamalara rastlanır. Bunlar inanlının yüreğine esenlik ve güvenlik getirir.

Pavlos'un bu topluluğu daha ziyaret etmemiş olduğu akılda tutulsun. Buna karşın selam gönderdiği kişilerin çoğuyla tanıştır. Örneğin, Priska ile Akilla (16:5). Adı geçenlerin yüzde otuzundan çoğu kadındır. En başta belireniyse, Fibi adında hizmet göürücü (*diyakon*) bir kadındır. Korintos kentinden sekiz kilometre ıraklıkta Kenhrea'dandır o. Başka yerlerde *diyakon* görevini erkeklerin üstlendiğine rastlanır. Diakonia, diakoneo (bkz. Habercilerin İşleri 6:1,2,4; Filippililer 1:1; I.Timoteos 3:8,12). Burada bir kadından söz ediliyor (bkz. Galatyalılar 3:28). Başlangıçtaki kilisede bu görev kadınlara da verilmekte miydi? Yorumcuların kesin görüş birliğinde olmadıkları bir konudur bu. Kadınlar arasından da *diyakon* görevine atamalar bulunduğu olasılığı ağır basmakta. Bugünün kilisesinde inanlı kadınların *diyakon* olarak hizmet gördüğü genel bilgidir. *Diyakon*'un görevi toplulukta yoksul, bakımsız, hasta, dul, yetim sırasında olanlara yardım sağlamaktır. Kuşkusuz, kilise hizmetinin önemli bir uzantısıdır bu görev. Fibi'den *Prostatis* diye söz ediyor yazar (16:2). Bu, isim olarak yalnız burada geçer. Destek ya da yardımcı bunun tam karşılığı değildir. *Prostatis* doğum sancılarında olan topluluklara önderlik eden varlıklı biridir. Fibi'nin Kenhrea kentinde de hizmet gören bir sorumlu olduğu olasıdır. Roma'ya seyahate çıkıyor; Pavlos'un mektubunu oraya taşımaya atıyor.

Bunun ardından Priska (Priskilla olarak da geçer) ile eşi Akilla'ya değinilmekte. Bu seçkin çift İncil sayfalarını süsleyen çok etkin bir karı-kocadır. Pavlos onlarla ilk Korintos ziyaretinde tanışmıştı (bkz. Habercilerin İşleri 18:2). İlk Roma'da yaşamaktaydılar. İmparator Klavdius tüm Yahudiler'in Roma'yı bırakmaları için buyruk çıkarınca, onlar da Roma'dan ayrılıp Korintos'a göç etti. Sözü edilen ferman 49 ya da 50 yılında ilan edildi. Ama keyfi olduğundan uzun süre tutunamadı. Çadır imalatçısıydılar; Pavlos onlarda kaldı. Asıl uğraşları Korintos kentinde kurtarıcı Mesih'i insanlara tanıtmak oldu. Ardından bu çift Efesos'a geçti. Orada Mesih tanıklığını sürdürdüler. Apollo gibi aydın bir insanı sağlam Mesih inancına yönelttiler (bkz. Habercilerin İşleri 18:24-28). Pavlos üçüncü haber gezisinde Efesos'a gelince yine bu çiftle birlikte çalıştı. Efesos'ta Pavlos'a karşı kudurgan bir ayaklanma oldu (bkz. Habercilerin İşleri 19:23-41). Belki de bu tehlikeli olayda o sadık çift, Pavlos'u savunma yolunda kendilerini ölüm tehlikesine attı (16:4).

Kilise toplulukları arasında hatırı sayılır etki gösteren bu çiftin özelliği, bir önemli kentten başka kentte yaşamayı seçerek, sanatlarının yanı sıra İsa Mesih müjdesini insanlara yaymak, yerel kilise topluluklarını desteklemektir. Bu mektubun yazılışında onlar Roma'daydı, evlerinde bir toplantı düzenlenmiş, kiliseye gerekli destek sağlanmıştı (16:5). İlk kilisenin ev toplantılarıyla başladığı ve geliştiği anıda tutulmalı. Başlangıçtaki kilise toplantılarında ne yapıldığını öğrenmek için, Habercilerin İşleri 2:40-42,46-47'ye bakınız. Ev kiliseleriyle ilişkin şu yerlere de (bkz: Matta 26:18;

Habercilerin İşleri 12:12; I.Korintoslular 16:19; Koloseliler 4:15; Filimon 2). Mesih'in kilisesi belirgin basitlikte başladı. Varlıklı ülkelerde büyük katedrallerin, çarpıcı binaların göze çarpmasının yanı sıra, birçok ülkede inanlılar üçte tek tekte üç Tanrı'ya ev toplantılarında hizmet etmeyi sürdürmektedirler. Örneğin Çin, İncil vaazının yasaklandığı çeşitli ülkeler, vb. Bazı yerlerde bu topluluklara 'apartman katı kiliseleri' diyorlar.

Mektupta Asya Eyaleti'nden söz ediliyor (16:5). Bölge bugünün Ege yörelerini kapsar. Efesos bu kesimin ana kentiydi. Asya, İmparatorluğun en önemli, verimli, varlıklı bölgesiydi. Bu dönemde adı geçen Epenetos (anlamı: onaylanan, övülen) Mesih'e iman edenlerin ilkidir. Bir yerde Mesih müjdesine şüphe ve kuşkuyla bakılmaktayken, günahlı gidişten ayrılarak Rab'be bağlılığını ilan etmek o kişinin uygar davranışına, korkmazlığına kanıttır. Bu insan adının anlamına uygun kararı verdi.

Sonraki kişi Meryem'dir (16:6). Mesih inanlıları ve O'nun topluluğu için çok çaba gösteren bir kadın. Pavlos Selanik'teki inanlıları yüreklendirirken, çabalarının sevgiden kaynaklandığını belirtiyor (bkz. I.Selanikliler 1:3). Sevgiden kaynaklanmayan emek ya da çaba Tanrı tasarısını gerçekleştiremez. İsa Mesih bizi sevdiğinden çarmıhta o katlanılmaz işkencelere bıraktı kendisini.. O'nun sevgisiyle taşan inanlı tıpkı Meryem gibi unutulamayan anılar bırakır.

Bu dönümde yazar Andronikos'la Yunia'dan söz ediyor (16:7). Her olasılıkla bu başka bir çifttir. Pavlos'un soydaşlarıdır (Yahudi). Ondan önce Mesih'e bağlananlardır. Pavlos'la birlikte cezaevi görgüleri çekmişler. Bunun ne zaman, nerede olduğu belirtilmiyor. Bazı yorumcular Pavlos'la birlikte cezaevinde yattıklarının değil, onun gibi bunların da cezalandırıldıklarının imlendiğini söylüyor. Bu çift Pavlos ve Petros sırasından haberci (*apostolos*) değildi herhalde. *Haberci* diye kimlere denildiğine ilişkin: (bkz. Habercilerin İşleri 1:12-26; Efesoslular 2:20; I.Korintoslular 15:7-9). Bunlara başka anlamda *apostolos* deniyor herhalde (bkz. II.Korintoslular 8:23; Filippililer 2:25).

Bundan sonra üç yeni ada rastlanır (16:8,9) Ampliatos. Bu genellikle kölelere verilen adı. Ama bir metin ona Amplia diyor. Bu durumda kadın adıdır. Belki Kayser'in evinden (bkz. Filippililer 4:22). Roma'daki Domitilla katakomplarından birinde Ampliati adı yazılıdır. Bu durumda soydan bir kadın ya da erkektir o. Pavlos'un anısında saygın yer tutan bir inanlı. Urbanus: Mesih'te iş arkadaşımız. Belki o da Kayser'in evindedir (bkz. Filippililer 1:13; 4:22). Stahis alışılmamış bir Grek adı. Yine Kayser'in saray bağlılarından olabilir. Apellis (16:10a). Bazı yorumcular bu adı Apollos ile eşitliyor (bkz. Habercilerin İşleri 18:24; 19:1). Aristoboulos (16:10b) bir inanlıdır. Onun ev halkından olup Roma'da bulunanları Pavlos selamlıyor. Soydaşım Herodion (16:11a), o da Pavlos gibi Yahudi; erkek ya da kadın olduğu isimden anlaşılamiyor. Bazıları onu kral Herodes'in iman etmiş hısımları arasında gösteriyor (bkz. Habercilerin İşleri 12:1-11). Narkissos (16:11b) ailesinden olanlara. Narkissos Roma tarihinde özlenmeyen bir ad bırakmış, intihar etmiştir. Ama ailesinden bazılarının Rab'be bağlandığı olayın parlak yönü olabilir.

Trifena ile Trifosa ve Persis (16:12). Her üçü de bayanlar. Rab hizmetinde çok emek çekmiş inanlılar, hizmetlerinin ne olduğu bildirilmemekle birlikte önemli yer tuttuğu kesin. İlk iki kadının kız kardeş olabileceği söylenir. Persis herhalde Fars (İranlı) kökenlidir. Fars'tan getirilmiş bir köle de olabilir. Kilise topluluğundaki emekleri önemli ve yararlıydı bunların. Bundan sonraki isim (Rufus) ilginç ve düşündürücüdür (16:13). Bu inanlıyı daha iyi anlayabilmek için Markos 15:20b ile 21'i okuyalım: "...O'na kendi giysilerini giydirip çarmıha çakmaya götürdüler. Çiftlikten dönen Kireneli Simon –Aleksander ile Rufus'un babası– oradan geçiyordu. İsa'nın haçını taşıyan diye onu zorladılar."

Bununla İsa Mesih'in haçını yüklenen Kirine'li Simon'u daha yakından tanıyabiliyoruz. Bu adam bir çiftçi ya da çiftlikte çalışan bir köledir. İki oğlu var. Eşi sadık bir Mesih bağlısı, kendi çocuklarıyla birlikte Pavlos'a da analık etmiş. Aile herhalde Yahudiye'de yaşamaktaydı. Oğul Rufus iman etmiş, Roma'ya gitmiş; şimdi Roma topluluğundadır. Markos'taki bilgiyle bu mektuptaki yazıyı birleştirdiğimizde duygulandırıcı bir anlatı biçimlenir. Rufus adı iki kesimi bir araya getirmeye katkıda bulunuyor. Bu listedeki adlar arasında bu aileye ilişkin verilen bilgi kendine özgüdür. Mesih bağlılığında önemli yer tutan bir karı-koca ve onların iki oğlu. Pavlos daha dokuz inanlıya ve adlarını yazmadığı bütün kutsal yaşamlılara selam gönderiyor, kutsal öpüşle birlikte içtenlikli kardeşlik duygularını iletiyor (16:14-16). Ayrıca, bütün kilise topluluklarının selamlarını da veriyor. Görülebildiği gibi inanlılar birbirlerine yakın değilken aralarında sıcak bir bağlılık ve paydaşlık süregeliyor.

Mektup bir çırpıda konuyu değiştiriyor; çelişkili (*dihostasia*: ayrılık, aykırılık) öğretilere karşı gözlerini açık tutmaları için inanlılara yalvarıyor bunlara ilişkin sakıncalı olmayı kesenkes vurguluyor (16:17). Mesih'in kilisesi başlangıçtan bu yana ayrılık, aykırılık doğuran bölücü öğretileri göğüslemiş, daha da göğüslemekte. Bu ilişkide kullanılan söz *aretikos*'tur; anlamı dilediğini seçer, işine yaramayanı atar; ana öğretiden kabul edebildiğini belirginlikle alır geriye kalanını teper; buna *edimcilik* derler. Mesih'in kilisesi taa başlangıçtan bu yana *heretik* öğretileri yargılayarak onları dışlamıştır. Bunların ön sırasında dünyasal çapta etkinliği olan bir inanç biliniyor. Onun yanı sıra, örneğin Yehova Şahitleri, Mormonlar, TM (Derin Düşünce Erişimi), Hari Krişna, Gurular inancı ve daha bir sürü tarikat Kutsal Kitap'ın ölçüsüyle *heretik* tir (edimci). Onlar tekte üç, üçte tek Tanrı'yı yadsır. Mesih'i bir yaratık yerine koyar. Yaratıkları düpedüz onurlandırır, onları Tanrı Oğlu Mesih'in ön sırasına geçirir. Bu sıradan bütün öğretiler ayrılık oluşturucu ve yıkıcıdır. Onları yayanlar kişiyi kendileri uyarınca suça götürür. Bu öğretiler özgün ve kalıtmalı günahı tanımaz, Mesih'in kurtaran kanına inanmaz, onun bedende gelişini, yine bedende dirilişini tanımaz. Bunları çıkarırlar, yayanlar Mesih'e hizmeti önemli tutmaz. Amaçları kişisel çıkarlarıdır: parasal ya da siyasal kazanç, önemlilik, başta olmak kovalayışı, vb. (16:18; bkz. Filippililer 3:18-19; I.Korintoslular 16:22; Galatyalılar 6:12-13). Pavlos onları koltuklayıcı, ağız sulandırıcı sözler kullanarak kişileri ağızlarına düşürmekle suçluyor (16:18).

Görüldüğü gibi Pavlos bu kişilerden sözünü esirgemiyor. Ama onların sakat ve çürük öğretilerini sergilemeye gitmiyor. Çevremiz tekte üç, üçte tek Tanrı'ya karşı, kendi midelerine uşaklık eden öğretileri uyduranlarla, kitap yazarlarla dolu. Teker teker onların yıkıcı, canı mahvedici öğretilerini ortaya sermek olanak dışıdır. Biz Tanrı'nın

İsa Mesih'te açıklanan sevgisini tanıtırız. Bildirimiz olumsuz değil, tersine olumludur. Müjdemiz sürtüşmeci değil, canı ihya edicidir. Yöntemimiz kendi düşüncelerini yayanları çileden çıkarmak değil, toplayıcı olmaktır. Özgürlük Tanrısı ademoğullarına özgürlük hakkını verdi. Herkes bunu kullanabilir; şimdiki çağda Tanrı onların özgürlüğünü tanır. Bu ilişkide İsa Mesih konuya ışık saçan bir simgeyle konuştu (bkz. Matta 13:25-27,29,36,38,40).

Tanrı'nın verdiği özgürlüğü kendi yararına kullananların yargısı Tanrı'nın egemen tasarısı kapsamındadır. Gerçek öncesiz-sonsuzdur, yalan ustalıkla uydurulmuş icattır. Yalan zamana mekâna kısıtlıdır. Gerçeğin kısıtlılığı yoktur. Gerçek Rab İsa Mesih'tir (bkz. Yuhanna 14:6). Yazar Roma'daki inanlılara güveni olduğunu belirtiyor (bkz. 1:8; 15:14). Onların gerçeğe bağlılığını herkes duymuştur. Bu sadakat Pavlos'u sevindiriyor, ileride gelebilecek yalanlara karşı kendilerini uyarıyor (16:19; bkz. İbraniler 5:14; I.Korintoslular 14:20; Filippililer 2:15; Matta 10:16). Tanrı'nın inanlılara iletilen uyarısı şudur: "Sevgili kardeşler, her ruha inanmayın. Bunun yerine, Tanrı'dan olup olmadığını anlamak için ruhları deneyin. Çünkü pek çok yalancı peygamber dünyaya çıkmış bulunuyor" (I.Yuhanna 4:1).

Bunları esinleyen ve süren, şeytanın taa kendisidir. Bu dönümde yazar, her tür çürük öğretiyi göğüsleyen inanlıları, ayakları altında şeytanın ezileceği günün güvencesiyle yüreklendiriyor (16:20). Yıkıcı, dağıtıcı, mahva sürükleyici bütün yalan öğretileri icat eden şeytan sonunda ezilecek (Yaratılış 3:15). Mesih onun gücünü haçtayken kırdı; yeniden gelişinde Tanrı'nın bir meleği onu yakalayıp bin yıl süreyle bağlayacak ve Mesih'in bin yıllık görkemli hükümranlılığı başlayacak (bkz Vahiy 20:1-3). Mesih inanlısı bu kesin güvenle yaşar, tanrısal tasarının tümüne bakar. Bu sonucu barış ve esenlik Tanrısı gerçekleştirecektir. Şu anda pek çok yerde inanlılar işkence çekerek kıvrıyor, ama şeytana karşı direniyor (bkz. I.Petros 5:9). Zafer yakındır; yardım yüceden gelecektir. Şeytan muskayla, mavi boncuklarla, at naliyla, sarmısakla alt edilemez. Tanrı bağlısı onu Mesih'in adıyla dışlar, Rab'bin gelişi güveniyle yaşar. Atalarımızı günaha sürükleyen (bkz. Yaratılış 3), Mesih'i de sürçtürme ataklığına koyulan şeytan Mesih'in egemen gücü altında takatsiz bırakılacak.

Pavlos yanında olanların selamlarını Roma'daki inanlılara gönderiyor (16:21). Timoteos uzun yıllar Pavlos'un iş arkadaşıdır (bkz. Habercilerin İşleri 16:3). Lukios'a belki Habercilerin İşleri 13:1'de değiniliyor. Yason, Selanik kentinde Pavlos'u savunan kişi olabilir (bkz. Habercilerin İşleri 17:5-9). Belki bu arada Korintos'a gelmiş, oraya yerleşmiş. Sosipater, Habercilerin İşleri 20:4'de adı geçen Sopater olabilir. Bunlar Pavlos'un soydaşlarıdır. Pavlos'a Tanrı esiniyle gelen bu tarihsel yazı Tertios adlı, herhalde eğitim görmüş profesyonel bir yazı adamının eliyle kaleme alındı, Fibi aracılığıyla Roma'daki kilise topluluğuna gönderildi. Pavlos Tertios'a selamını da mektubuna eklemeyi ihmal etmiyor (16:22). Tüm kilise topluluğunu evinde konuk eden Gaios'a (16:23a) Pavlos I.Korintoslular 1:4'te değiniliyor. Pavlos onu vaftiz etmişti. 12:13'te öğütlediği gibi Gaios konukseverliğe önem veren bir inanlı. Bu adamın başka bir adla da bilindiği, Habercilerin İşleri 18:7'de konusu edilen Titius Yustus olduğu bazılarca varsayılıyor. Başlangıçta kilisenin konukseverliğe geniş çapta önem verdiği İncil'in beş ayrı yerinde vurgulanır (bkz. 12:13; İbraniler 13:2; I.Timoteos 3:2; 5:10; Titos 1:8; I.Petros 4:9).

Pavlos'un Korintos'ta Mesih'e hizmette bulunduğu bir buçuk yıl süresince birçok kişi Mesih'e iman ederek kilise topluluğuna katıldı. Bunların arasında kentin haznedarı da var. Korintos kentinin bütçesi onun yönetimindeydi. Bu adam kuşkusuz kentin ileri gelenlerindendi. Aynı toplulukta sıradan inanlıların da bulunduğu belirgindir. Kilisenin özelliği budur. Sınıf, ırk, ulus, cins, yaş ayrılığı gözetilmeyen bir topluluk hep aynı çatı altında biraraya gelir, birlikte dua eder, tapınır, ilahi söyler, birbirini destekler, Mesih'i herkese tanıtır, gerekince canını verir ve imanla O'nun yeryüzüne dönüşünü bekler.

Pavlos üstün içerikli mektubunu kutlama duasıyla dorukluyor (16:25-27). Bu kutlama İncil'de rastladığımız tanrısal görkem, insansal gönenç ilahilerinden biridir. Başka kutluluk duaları için řu yerlere bakınız: İbraniler 13:20-2; I.Timoteos 1:7; I.Petros 5:10; Vahiy 22:21; II.Selanikliler 3:18. Eski Antlaşma'da da bunlara benzer kutluluk duaları bulunur (bkz. Levililer 9:22; Çölde Sayım 6:23-26; Yeřu 22:6; II.Samuel 6:18; I.Tarihler16:2; I.Krallar 8:55-61). Bazı metinlerde, *Romalılar'a* kutluluk duası 14'üncü ya da 15'inci bölümlerin sonundadır. 16'ıncı bölümün sonuna koymak genel yeğlemedir.

Yazarın buradaki kutluluk duası Tanrı'yı yüceltir, mektupta belirtilen önemli gerçeklerden bazısını yeni baştan vurgular. Pavlos tüm mektupta Sevinç Getirici Haber'in önemini ışığa getirir. Tanrı İncil aracılığıyla günahlıyı kurtarır, inanlıyı imanda güçlendirir (16:25). İsa Mesih'i tanıtan Sevinç Getirici Haber o güne dek gizdi (sır) en sonunda açıklandı (16:25b-26a). Tanrı'nın günahlıyı arıtma-kurtarma eylemi çarmıhta ölen Mesih İsa'da ve bu haberin her yana yayılmasında gösterilir (1:17; 3:21). İncil'in kanıtı, peygamberlerin kutsal yazıları ve öncesiz çağlar Tanrısı'nın kesin buyruğudur (16:26). Tanrı'nın hiç değişmeyen buyruğu tüm ulusların (milletlerin) Mesih'e iman etmesidir (1:5). Bu çağrının amacı çağlar çağı tek Tanrı'ya yücelik vermektir. Buysa sadece İsa Mesih aracılığıyla gerçekleşebilir (16:27). Bu kutluluk duası bir yandan Mesih'in haçta kurtarişına iman edenin sonsuz güvencesini, öte yandan da bu sağlayışta bulunan Tanrı'nın çağlar çağı yüceltilmesini öngörür.

Derleyen: Thomas Cosmades